

tásuk és eredményeik nem tekinthetők véglegesnek, inkább további kutatások egyik kezdő lépcsőfokának. Olyan jövőbeni kutatásoknak, melyek ugyancsak a nemzetközi környezetben megvalósított gender és women's studies kurzusok tanításának és tanulásának lehetőségeit térképezik fel; remélhetőleg egyre több számban magyar nyelven is.

KERESZTY ORSOLYA

Kraiciné Szokoly Mária, *Pedagógus-andragógus szerepek és kompetenciák az ezredfordulón*, Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai Pszichológiai Kar Andragógiai Füzetek 1. (Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2006)

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai Pszichológiai Karának Andragógia Tanszéke Andragógiai Füzetek címmel könyvsorozatot indított az ELTE Eötvös Kiadó gondozásában. A sorozat célja az, hogy szakmai fórumot biztosítson az egyetem oktatóinak és kutatóinak, a Neveléstudományi Doktori Iskola andragógiai témát kutató hallgatóinak, s nem utolsósorban, a felnőttképzés gyakorlatában működő szakembereknek.

A sorozat első kötete a sorozatszerkesztő, Kraiciné Szokoly Mária munkája. A szerző a hazai andragógiai kutatások azon jeles képviselője, akinek széles körű pedagógiai-andragógiai tekintése van, így nem véletlen, hogy évek óta keresi a karakteres eltéréseket a neveléstudomány két iker-diszcipl-

inája között. A mű a szerző elmúlt években végzett elméleti és empirikus kutatásainak összegzése, melyben elemzi és összefoglalja a pedagógus-szerepekre vonatkozó hazai kutatásokat, és ennek alapján megalkot egy új, a pedagógusokra és andragógusokra egyaránt vonatkoztatható szerep- és kompetenciarendszert.

A szerző abból a feltételezésből indul ki, hogy hazánk jövőbeni versenyképessége a rendelkezésre álló humán erőforrás minőségétől, azaz lakóinak tudásától függ. Az ezredfordulóhoz érkezvén sok olyan dolog kerül előtérbe, ami a jövőnkre nézve bizonytalanságot okozhat számunkra. Ezeknek a változásoknak mindennapi és szakmai életünkben is meg kell felelnünk, hiszen a fennmaradáshoz, a „létezéshez” ma már kevés a szaktudás, egyre inkább a piacgazdaság szabályaihoz, igényeihez kell igazodnunk. Ma már egyre több felnőttel találkozunk az iskolapadban, egyre többször halljuk a lifelong learning – az élethosszig tartó tanulás – kifejezést, mely életünk részévé vált. A szerző átfogó elemzést ad a lifelong learning koncepcióról. A lifelong learning oktatáspolitikai irányelve és a konstruktivista tanuláselmélet nagy hatással van egymásra, hiszen a felnőttképzési piac a tanítási paradigma (tanár-tanítás) helyett inkább tanulási paradigma kialakulását igényelné, melynek középpontjában a tanuló és a tanulás áll, vagyis ahol a felnőtt tanulása során saját élettapasztalatait használja fel. Az ezredfordulót átlépve felmerül a kérdés, hogy a tudásalapú társadalomban, a gyorsan változó in-

fokkommunikációs világban milyen szerepelvárásoknak kell megfelelniük a pedagógusoknak. Az egész életen át tartó tanulás hogyan változtatja meg a pedagógus munkáját, hogyan kapcsolódik egymáshoz, és hogyan különül el a pedagógia és andragógia területe oktatáspolitikai, tartalmi és módszertani szempontból? A pedagógusoknak napjainkban alkalmazkodniuk kell a rohamos változásokhoz, és ezzel együtt társadalmi felelősségük is nő.

A következő részben a szerző a gyermek és a felnőtt tanuló jellemzőinek különbségeit vizsgálja, ami a pedagógus-andragógus szerepek különbségeit is jelenti. Ezek a különbségek módszertanilag, szerkezetileg és tartalmilag is különbséget jelentenek, hiszen máshogyan tanul a gyermek s máshogyan a felnőtt. Mindkét csoportnak megvannak a saját tanulási módszerei. Éppen ezért az egész életen át tartó és egész életünket végigkísérő tanulás elvének megvalósítása új pedagógus-andragógus szerepek és kompetenciák megjelenését kívánja meg.

A kutató új pedagógus-andragógus szerepegyütteseket, kompetenciamodelleket és különböző kompetenciamérés-lehetőségeket is bemutat. A legfőbb kérdés az, hogy a pedagógusok szerepeiket mennyire tudják a gyorsan változó kihívásokhoz igazítani. Ezek a szerepek és a hozzájuk kapcsolódó feladatok, valamint az ehhez szükséges kompetenciák állandó változásban vannak, átszövik egymást.

A kötet második felében olvasható a budapesti, orosházi és kaposvári

pedagógusok körében, 300 fős kérdőíves és 30 fős mélyinterjúval végzett empirikus kutatás eredményeinek elemzése. A kutatás arra kereste a választ, hogy a gyermekek és felnőttek képzésével foglalkozó pedagógusok mit gondolnak az EU-csatlakozás oktatáspolitikai következményeiről, továbbá saját szerepeikről és kompetenciáikról, birtokában vannak-e az európai munkaerőpiacon elvárt, tehát a közoktatásban és a felnőttképzésben egyaránt közvetítendő kompetenciáknak, felkészültek-e ezek közvetítésére. A kutatás abból a hipotézisből indult ki, miszerint a magyar pedagógustársadalomban kevésbé tudatosodik az új pedagógiai paradigma, és az azt tükröző európai és hazai oktatáspolitikai dokumentumok szellemisége, a megszerzett információk még nem állnak össze egyfajta kompetencia alapú pedagógiai szakértői gondolkodásmóddá, e tudásterületek alkalmazása a pedagógiai-andragógiai gyakorlatban véletlenszerű. (A könyv mellékletében kaptak helyet a kérdőívek, interjúk szövegei.)

A mű hasznos olvasmány lehet mindazoknak, akik a közoktatás és felnőttképzés elmúlt évtizedének jelenségeire, a pedagógusok erről szóló vélekedésére kíváncsiak, vagy képet szeretnének kapni néhány fontos, az Európai Tanács által kiadott dokumentum andragógiai szempontú megközelítéséről, vagy a napjainkban olyannyira előtérben álló kompetencia kérdésköréről.

HORVÁTHNÉ TÓTH ILDIKÓ